

Bachelorgradsoppgave

“ Det e itj nå som kjæm tå sæ sjøl”

En undersøkelse om arbeid med motorisk utvikling og forebygging av motoriske problemer hos barn i barnehagen

“Nothing comes from nothing”

A survey of working with motor development and prevention of motor problems in children in the kindergarten

Rakel Hundseth Andersen

BLU360

Bachelorgradsoppgave i førskolelærerutdanningen

Lærerutdanning

Høgskolen i Nord-Trøndelag 2015

“ Det e itj nå som kjem tå sæ sjøl”

«Det første æ lerd, det lerd æ da æ skull ler å gå. Det va sannelig itj lett, kan du skjønn æ vesst itj arme råd. Det e itj nå som kjæm tå sæ sjøl». (Hans Rotmo, Vømmøl Spelemannslag 1975).

Forord:

Gjennom å ha arbeidet med undersøkelsen min, sitter jeg igjen med ny kunnskap, som er relevant for meg som kommende pedagog. Grunnen til at jeg valgte akkurat dette, er fordi dette er et tema som burde være mer fokus i skole og barnehage, og at førskolelærere burde fått bredere kunnskap og kompetanse om motoriske problemer, og hvordan man skal jobbe med det.

Jeg ønsker å takke intervjuobjektene mine som stilte opp og viste stort engasjement for temaet som jeg valgte.

Takk til veileder Karin som har fått meg til å tenke positivt på bacheloroppgaven og gitt konstruktive tilbakemeldinger, noe som har vært til stor hjelp under oppgaveskrivingen. Takk til min mor for støtte og motivasjon og takk til Ragnhild for hjelp med siste finpuss, som jeg er veldig takknemlig for.

Levanger mai 2015

Rakel H. Andersen

Sammendrag:

Formålet med denne undersøkelsen er å få kunnskaper og innsikt i hvordan man kan tilrettelegge for å fremme barns motoriske utvikling. Hvordan kan man som førskolelærer forebygge motoriske problemer for barn som er motorisk usikre? Hvordan kan man som pedagog skape trygge omgivelser slik at barna kan få utfoldet – og utfordret seg i ulike omgivelser uansett årstid. Oppgaven er skrevet med bakgrunn i undersøkelser gjennomført i to ulike barnehager. Jeg brukte kvalitativ metode i innhenting av data, nærmere bestemt halvstrukturert intervju. Dette kommer jeg nærmere inn på i metoddelen av oppgaven. Før metoddelen vil jeg ha en teoridel. I hovedsak har jeg valgt teori av Kroppslighet i barnehagen av Trond L. Hagen et.al (2010) og boken Kropp, bevegelse og helse av Karen Marie E. Kaarby et.al (2010). I drøftingskapittelet vil jeg trekke fram noen funn fra min undersøkelse og drøfte disse ved bruk av teori, før jeg til slutt kommer med en konklusjon.

INNHOLDSFORTEGNELSE:

1. INNLEDNING	1
1.1. Problemstilling	2
1.2. Begrepsavklaring og avgrensninger	2
2. TEORETISK TILNÆRMING	3
2.1. Motorisk utvikling og motoriske problemer	3
2.1.1. Motorisk utvikling	3
2.1.2. Motoriske problemer	4
2.2. Voksenrollen	6
2.3. Det fysiske miljøet	8
3. METODE	10
3.1. Halvstrukturert intervju og intervjuguide	10
3.2. Kvalitativ metode	10
3.3. Utvalg	10
3.4. Deskriptive data	11
3.5. Hensyn til mine informanter	11
4. RESULTAT	11
4.1. Hva fortalte informanten om holdningene til de ansatte?	11
4.2. Hva fortalte informantene om det fysiske miljøet i barnehagen?	12
4.3. Hva fortalte informantene om tiltak for barn med motoriske problemer?	13
4.4. Oppsummering av mine funn	14
5. DISKUSJON	14
5.1. Holdningene til de ansatte	14
5.2. Det fysiske miljøet	16
5.3. Tiltak for barn med motoriske problemer	17
5.4. Valg av metode – diskusjon	19
6. KONKLUSJON/AVSLUTNING	19
6.1. Oppsummering	20
7. LITTERATURLISTE	21
8. VEDLEGG	22
8.1. Intervjuguide	23

1. INNLEDNING

I dag går ni av ti barn i barnehagen (SSB,2015). De fleste barn som går i barnehagen har heltidsplasser her. Det vil si at de tilbringer store deler av dagen sin i barnehagen. Dette store antallet barn i barnehagen og tida de bruker der, sier noe om at det krever kompetanse, kunnskap og erfaringer fra de ansatte i barnehagen om motorisk utviklingsforløp og motorisk læring. I Norge undersøkte Sigmundsson, 125 syv- og åtteåringers finmotorikk og fant at nesten ti prosent av barna var motorisk usikre. Mæland identifiserte i et utvalg bestående av 360 tiåringer omtrent fem prosent var motorisk usikre barn på grunnlag av resultatene i en grovmotorikktest (Sigmundsson 1997, Mæland 1992, gjengitt i Hagen, Moser & Sandseter, 2010:190).

For at barna skal føle seg trygge i barnehagen er det viktig at de ansatte er gode omsorgspersoner som skaper den tryggheten som gjør at barna tør å utfordre seg selv. I barnehagen handler dette blant annet om å se hvert enkelt barn og være bevisst på hva motorisk utvikling er. Både utforming av ute- og inne arealet har mye å si for at barna skal få utviklet kroppsbeherskelse og ferdigheter.

Siden barn tilbringer mye av dagen i barnehagen, er det viktig at barnehagemiljøet, både det fysiske og det psykososiale, er tilfredsstillende slik at barna får en god hverdag og gode vilkår for en positiv utvikling (Meld. St. 24 (2012-2013, 10.1.1).

Motorisk kompetanse er viktig for å skape et godt selvbilde. Det har betydning i samværet med andre barn og i utvikling av både sosiale -og språkferdigheter. Arv og miljø kan være noe av årsakene til barns motoriske problemer, men med gode fagpersoner i barnehagen kan en bidra til å demme opp for dette.

Barnehageloven (2013, §1) fastslår at barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Gjennom arbeid med kropp, bevegelse og helse skal barnehagen bidra til at barna

- Får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring
- Videreutvikler sin kroppsbeherskelse, grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motorisk følsomhet

(Kunnskapsdepartementet 2011:41).

Argumentasjon for å fokusere på positivt motorisk utvikling, er at det har betydning for hele barnet. Gjennom positiv motorisk utvikling vil man kunne forebygge/reducere motoriske problemer hos barn og med det også styrke barnets selvoppfatning også på andre områder.

1.1 Problemstilling

Motorisk utvikling skjer gjennom kroppslig lek og bevegelse. I denne oppgaven ønsker jeg å fokusere på hvordan barnehageansatte legger opp til motoriske utfordringer for barna i barnehagen. Jeg har kommet frem til følgende problemstilling:

«Hvordan arbeider barnehageansatte for å fremme barns motoriske utvikling og slik forebygge motoriske problem?»

1.2 Begrepsavklaring og avgrensninger

Definisjonen motorisk utvikling handler om at barn utvikler atferden over tid for å beherske og bruke kroppen, med kontroll og styring av bevegelser. Mens motoriske problemer handler om at et barn ikke klarer å beherske de ulike utfordringene like godt. Teorigrunnlaget vil ha fokus på motorisk utvikling og hvordan det fysiske miljøet kan tilrettelegges for å stimulere sansene.

I oppgaven ser jeg på hvordan de ansatte jobber for å fremme barns motoriske utvikling. Jeg har valgt å ikke fokusere på hva som skjer med kroppen til et barn under utviklingen, som nervesystemet, reflekser, sanseapparatet og hjernen. Her er de punktene jeg kommer til å forholde meg til i undersøkelsen:

- 1) Motorisk utvikling og motoriske problemer
- 2) Voksenrollen
 - a) Her vil jeg også se på de voksnes engasjement og holdning til fysisk aktivitet da jeg tror at holdninger til de ansatte vil kunne påvirke hvordan barnehagen velger å tilrettelegge og stimulere fysisk aktivitet
- 3) Det fysiske miljøet

2. TEORETISK TILNÆRMING

Hoveddelen av teorien i denne oppgaven er hentet fra boka Kroppslighet i barnehagen (Hagen, 2010) av Thomas Løge Hagen et.al. Jeg har også en del teori fra boken Kropp, bevegelse og helse av (Kaarby et.al 2010). Jeg vil også vise til stortingsmelding nr. 18 og 24, barnehageloven og fra rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver.

2.1 Motorisk utvikling og motoriske problemer

2.1.1 Motorisk utvikling

Motorisk utvikling kan defineres som den sekvensielle, kontinuerlige, aldersrelaterte prosessen hvor et individ avanserer fra enkle bevegelser til kompliserte motoriske ferdigheter. Denne prosessen er ikke bare relatert til den fysiske vekstperioden, men er en prosess som fortsetter gjennom hele menneskets liv. Tradisjonelt har man tenkt på motorisk utvikling hovedsakelig som den prosessen som skjer hos barn som gjør at de behersker nye ferdigheter. Forskere har innsett at studier av utvikling generelt og motorisk utvikling spesielt må sees i et livslangt perspektiv. Ved å studere de underliggende prosesser som skjer, men også hvorfor og hvordan disse forandringene forekommer (Haywood 1993, gjengitt i Haga & Sigmundsson, 2004:24). Motoriske ferdigheter er grunnlaget for erkjennelsesutviklingen. Gjennom fysisk utfoldelse får abstrakte begreper og språk betydning og innhold. Samtidig øker barnets forståelse med omverdenen (Holte & Wilhelmsen, 2010:158). Videre er gode motoriske ferdigheter viktige både ved skriveaktiviteter og artikulasjon, og god motorikk er grunnlaget for et positivt selvbilde. Godt selvbilde vil i neste omgang være viktig for all innlæring, også lese- og skriveinnlæring på skolen (Berg 2002, gjengitt i Holte & Wilhelmsen, 2010:158).

Barn er kroppslige, og barn som sliter med bevegelsesferdigheter, vil lett kunne få vansker med å delta i lek med andre barn. På grunn av manglende opplevelser av egen mestring, eller at de kan bli utestengt fra leken, vil disse barna ikke få den treningen og øvelsen som er nødvendig for videre bevegelseslæring (Kaarby, Osnes & Skaug, 2010:133). Hvis barnet har problemer med motoriske oppgaver eller ferdigheter, er barnehagen gjennom rammeplanen pålagt å sette i verk tiltak som er tilpasset barnets individuelle forutsetninger og som bidrar til best mulige forutsetninger for læring og utvikling. Det er selvfølgelig et grunnleggende krav

til barnehagens pedagogiske innhold at alle barn får utfordringer og stimulering som er tilpasset deres forutsetninger, interesser og behov (Hagen, Moser & Sandseter, 2010:194).

Developmental Co-ordination Disorder, DCD, utviklingsmessige koordinasjonsforstyrrelser er kanskje det vanligste begrepet i den internasjonale faglitteraturen (Hagen et.al, 2010:187). Noen barn har betydelige vanskeligheter med å koordinere og kontrollere sine bevegelser, slik at de opplever begrensninger når det gjelder å gjennomføre typiske aktiviteter på lik linje med andre. De kan blant annet ha vanskeligheter med å opprettholde kroppsstilling/holdning, postural kontroll og balanse samt grov- og/ eller finmotoriske ferdigheter som stiller krav til øye-hånd-koordinering, altså samspillet mellom synet og styring av håndens bevegelser (Bartlett et.al 2003, gjengitt i Hagen et.al, 2010:253). Det hevdes at bevegelsestrening, uansett hvilken form den tilbys, synes det å være effektivt og at det finnes overbevisende dokumentasjon for at de fleste tilnærminger til å møte barn med DCD virker (Sugden & Chambers 1998, gjengitt i Hagen et.al, 2010:195). Alle bevegelsesaktiviteter kan bidra til nevrofysiologisk utvikling. Det handler om at barna får lov til å holde på med bevegelsesaktivitet over tid, mange gjentakelser, på mange forskjellige og varierende måter og i ulike typer miljø. Selv om det er vanskelig å påpeke direkte årsaker til barns motoriske usikkerhet, nevrofysiologiske forsinkelser og feilutviklinger, er det nettopp gjennom fysisk aktivitet man kan oppnå at barn utvikler sin motorikk ved at struktur og funksjon i nervesystemet påvirkes allsidig. Fysisk aktivitet gir variert sansestimulering og dermed økt nevrofysiologisk aktivitet (Hagen et.al, 2010:198).

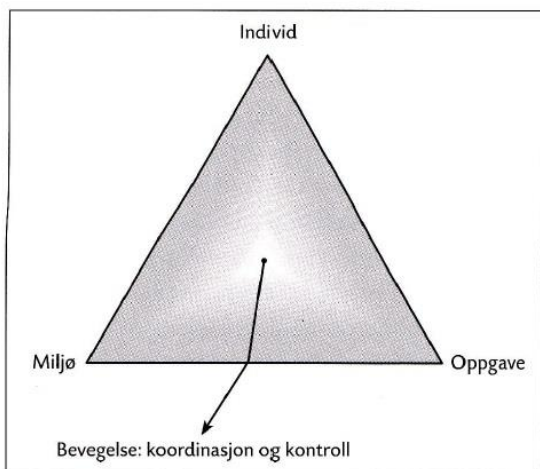
2.1.2. Motoriske problemer

Motoriske problemer hos barn kan vise seg i problemer både med finmotoriske og grovmotoriske bevegelser. Barna kan for eksempel ha vansker med finmotorikk som å kneppe knapper, knytte skolisser, kle på seg, bruke kniv og gaffel, tegne og skrive. Det å løpe, hoppe, kaste og gripe ball er grovmotoriske ferdigheter de kan ha vansker med (Sigmundsson et.al 1997, gjengitt i Haga & Sigmundsson, 2004:12).

Forskning viser at 5-10% av skolebarn i alderen 5-12 år har motoriske problemer (Haga & Sigmundsson, 2004:12). Motoriske problemer er også knyttet til bevegelser som kan oppfattes som klønete eller lite hensiktsmessige (Kaarby et.al. 2010:111). Man må gjøre oppgaven så enkel at barnet kan klare den, men samtidig så vanskelig at den blir utfordrende. Ved gradvis å gjøre oppgaven vanskeligere, og samtidig passe på at barnet hele tiden mestrer den, kan barnet presse grensene for hva han/hun vil klare. Dette kalles i «dynamisk» terminologi for

manipulering av constraints. Det er altså viktig å gi hyppig positiv feedback til barna når de klarer de oppgavene som blir gitt. På denne måten får man fortalt barnet at han eller hun har gjort noe bra og at de har mestret oppgaven (Pedersen & Sigmundsson, 2000:81). I tillegg til positiv feedback er det viktig å la barna selv se sin egen fremgang. På denne måten blir følelsen av mestring større. Det er lettere å forholde seg til noe man selv kan se enn noe som blir fortalt en av andre (Pedersen & Sigmundsson, 2000:82).

Motorisk utvikling i et dynamisk systemperspektiv kan illustreres ved hjelp av en modell utviklet av Newell, 1986, se figur 9.1.

Figur 9.1: Sammenheng mellom faktorer som påvirker læring av bevegelser: Individ-oppgave-miljø, der disse faktorene gjensidig påvirker hverandre. Figuren er bearbeidet etter Newell 1986.

Trekanten fremstiller sammenhengen mellom de tre hovedfaktorene i motorisk utvikling og læring. *Individet* med dets biologiske forutsetninger for bevegelse blir påvirket av *oppgaven* som skal løses eller bevegelsen som skal læres, og *miljøet* er de ytre rammefaktorene som påvirker læringen. Den individuelle faktoren består av arv, biologi, personlighet/karakter og indre forhold som motivasjon, psyke og tidligere erfaring. Oppgaven er læring av en bestemt bevegelse som krever fysiske og mekaniske faktorer, som for eksempel, styrke og teknikk. Miljøet representerer de ytre faktorer som et fysisk miljø for eksempel et landskap, et klatretre eller en buldrestein. Faktorene individ, oppgave og miljø er ikke bare påvirket av hverandre i en interaksjon, men de kan også bli modifisert gjennom en påvirkning av hverandre (Hagen et.al, 2010:175)

2.2 Voksenrollen

Lærerprofesjonens oppgave handler om å ville på vegne av barna, se alle, snakke med, bekrefte og berike barnas hverdag slik at hvert enkelt barn opplever en mestringsfull hverdag der de mestrer ulike ting hver eneste dag (Meld. St. 24 (2012-2013,10). Det som faktisk er de viktigste faktorene er de ansatte som jobber i barnehagen. Studier har vist at ulike læringsmiljøer har stor påvirkning på hvordan barn føler, tenker og handler i situasjoner hvor oppgavene dreier seg om bevegelse, og det å utføre oppgaver med kroppen. Læringsmiljøet har påvirkning på barnas motivasjon for deltagelse og for deres psykologiske og følelsesmessige innstilling til oppgavene (Ommundsen et.al 1999, gjengitt i Kaarby et.al 2010:32).

Barn som har erfart at utfordringer kan løses, er best rustet til å møte nye utfordringer. Lederoppgaven inkluderer at en sammen med barna prøver å finne løsninger på det barna undres på. Gjennom å skape undring, nysgjerrighet og utforskertrang, øker en barnets behov og ønske om å se sammenhenger og ta nye utfordringer (Grindberg & Jagtøien, 1999:132). I 1976 beskrev Wood, Bruner og Ross den didaktiske begrepsstrukturen «det støttende stillaset». Det støttende stillaset er et didaktisk begrep og fenomen som innebærer at den voksne gir barnet en situasjonsbestemt støtte, der formen og innholdet i støtten alltid vil variere. Det som ikke må variere er at støtten gis slik at barnet får den oppmuntringen og veiledningen det trenger for på egen hånd å utvikle seg, ut fra sine egne mål (Linden 1995, gjengitt i Grindberg & Jagtøien, 1999:132).

I følge (Meld. St. 18, 2010-2011) står det at barnehagen og skolen skal bli bedre til å fange opp og følge opp dem som trenger hjelp og støtte. Gode læringsmiljøer skal stimulere elevens motivasjon og arbeidsinnsats. Tilpasset opplæring og tidlig innsats skal sikre størst mulig læringsutbytte. For slik det spørres om i min problemstilling, «*Hvordan arbeider barnehageansatte for å fremme barns motoriske utvikling og slik forebygge motoriske problem?*» så må ansatte være tilstede for å hjelpe barna til å fremme nye bevegelser for oppnå utvikling og støtte barna på veien til å mestre ferdighetene. Dette oppnår en ved at det legges til rette for hva barnet trenger av sansestimulering i det fysiske miljøet samtidig som en gir barn omsorg og nærhet. For barnehagen er det en primær oppgave å gi omsorg og nærhet og sørge for at barna ut fra alder og individuelle forutsetninger blir møtt med lydhørhet, innlevelse og vilje til samspill (Kunnskapsdepartementet 2011:15).

Personalet har som rollemodeller et særlig ansvar for at barnehagens verdigrunnlag etterleves i praksis. Refleksjoner over egne verdier og handlinger skal inngå i personalets pedagogiske drøftinger. Barnehagen må systematisk vurdere om egen praksis og barnehagens kultur bidrar til å fremme verdiene som skal ligge til grunn for barnehagens virksomhet (Kunnskapsdepartementet 2011:12). For at barnet skal kunne utvikle et positivt og tydelig bilde av seg selv, er det to prosesser som må foregå samtidig mellom barn og sentrale voksenpersoner. Den voksne må inngå i en emosjonell relasjon til barnet, der omsorg, nærhet og trygghet står i fokus, samtidig som den voksne må vise aksept for barnets autonomi og gi det både psykisk og fysisk rom (Glaser, Moen, Mørreaunet & Søbstad, 2012:202). For barna er personalet en modell for hvordan kroppslighet kan uttrykkes og undertrykkes, vurderes og anerkjennes, kort sagt for hvordan kroppen på forskjellige måter kan være og leves. Fordi barnehagen vanligvis består av en svært sammensatt personalgruppe og ikke alle i personalet har de samme forutsetninger for å vurdere kroppsligheten og dens betydning for barns trivsel, utvikling og læring på en hensiktsmessig måte, er det avgjørende at førskolelæreren har tilstrekkelig kroppslig dannelse og kompetanse. Det er hun som må løfte fram kroppsligheten som et av de mest sentrale elementene i barnehagens pedagogiske virksomhet (Hagen et.al, 2010:30).

Barnehagelovens (2005, §2) fastslår at barnehagen skal gi barn mulighet for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter. Men hva er det som må tilrettelegges? Hvilke endringer kan gjøres? I forhold til disse spørsmålene er observasjon og refleksjon er viktig å ta i bruk. Ved å observere et barn med dysfunksjon i bevegelsesapparatet, og som strever med å utføre de enkleste oppgaver, blir vi derimot oppmerksom på kompleksiteten i de ulike prosesser som skjer når bevegelser skal koordineres, og hvor viktig det er å mestre sine omgivelser (Haga & Sigmundsson, 2004:115). Edelmans teori brukt på bevegelser, kan enkelt, ses slik: Hver gang vi gjør en bevegelse blir resultatet av bevegelsen «vurdert» som positivt eller negativt. Dette skjer i strukturer i nervesystemet som Edelman kaller «value systems». Hvis resultatet oppfattes som positivt, blir alle de nervebanene som var involvert i bevegelsen styrket, og alle de andre svekkes relativt. På denne måten øker sjansen for at den samme, vellykkede strategien velges, mens sjansen reduseres for at andre uønskede strategier velges. Gjennom trening kan man dermed redusere mulighetene for feil, og øke mulighetene for valg av riktige bevegelsesløsninger (Pedersen & Sigmundsson, 2000:44). Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer.

Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse (Kunnskapsdepartementet 2011:22).

Hvordan barna utnytter området, hva og hvordan de leker og også observere hvordan de voksne motiverer. Men hva er det som skaper glede og trivsel for bevegelse til barn? Dette kan være fysiske faktorer, som størrelse på rommet, hvor stort og hvordan uterommet er utformet, tilgang til ulike typer materiell, utstyr og tid. En annen faktor er det sosiale miljøet i barnegruppa. Kjenner barna hverandre? Kommuniserer de på en respektfull måte seg imellom? Er forholdet mellom barn og personalet godt? Føler alle seg respektert og trygge i gruppa? En tredje faktor er psykologiske faktorer. Det handler om barnas selvoppfatning og selvtillit. Har de tro på seg selv og sin egen mestring? Er barna trygge på de ansatte? (Kaarby et.al. 2010:34).

Når vi observerer barns motorikk, blir det ofte fokusert på dårlig motorikk, og hvordan vi skal forholde oss til dette. Oppmerksomheten mot «dårlig motorikk» kan føre til at oppmerksomheten blir rettet mot hva barnet ikke kan, og videre at barnet må trene på de ferdighetene det ikke behersker. Dette vil for barnet lett kunne oppfattes som mas og slit og lite lystbetont (Kaarby et.al. 2010:33). Det hevdes at for å kunne utvise tillit til og respekt for alle barn og alle barnas ulike sider, både styrker og problemer, er det særlig viktig at barnehagen har gode strategier for å støtte de barna som har en eller annen form for risiko for skjevutvikling. Det som er barnehagens store styrke, er at dette er noe man kan gjøre ved å støtte de barna som trenger det, gjennom deres daglige samspill med andre barn (Frønes 2010, gjengitt i Glaser et.al. 2012:206).

2.3 Det fysiske miljøet

Utforming av det fysiske miljøet ute og inne gir viktige rammebetingelser for barns trivsel, opplevelser og læring. Barnehagen må se de fysiske rammene for barns læringsmiljø som en helhet. Naturområder og nærmiljø gir også mulighet for opplevelser og utfordringer. Barnehagens fysiske miljø skal utformes slik at alle barn får gode muligheter for å delta aktivt i lek og andre aktiviteter. I tilretteleggingen av det fysiske miljøet må det tas hensyn til at barn i ulike aldre og med ulikt ferdighetsnivå skal bruke de samme arealene (Kunnskapsdepartementet, 2011:22).

Barnehagelovens (2005, §1) fastslår at barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt seg for fellesskap og vennskap. Det er et offentlig ansvar at det i

alle barnehager finnes arealer og utstyr nok til lek og varierte aktiviteter som fremmer bevegelsesglede og som gir allsidig bevegelsesutvikling, sanseerfaring og mulighet for læring og mestring. Det fysiske miljøet skal være utformet slik at alle barn får gode muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter. Uteområdet skal helst være utformet slik at barn i ulike aldre og med ulikt ferdighetsnivå kan bruke de samme arealene. Aktiviteten skal foregå i trygge og samtidig utfordrende omgivelser (Hagen et.al, 2010:330). De siste tiårene har det vært en politisk satsning på utbygging av barnehageplasser. Ifølge Statistisk Sentralbyrå var dekningsgraden for barnehageplasser i aldersgruppen ett-to års 75 prosent og 96 prosent for aldersgruppen tre-fem år i 2008. Utviklingen med at en økende andel barn går i barnehage og at det er en økning i gruppen barn under to år gir utfordringer når det gjelder målet om å tilrettelegge for fysisk aktivitet og utvikling i et allsidig bevegelsesmiljø for alle barn. Om dette målet blir nådd, avhenger i stor grad av personalet, hva de gjør og hvordan de tilrettelegger hverdagen for barna (Hagen et.al, 2010:242).

Gode ideer og innspill til hvordan man kan skape mer fysisk aktivitet inne i barnehagen strander ofte på at man ikke har lokaler og areal som er egnet til formålet. Initiativene stopper opp fordi interiør og innredning ikke ligger til rette. I mange tilfeller finnes mulighetene der hvis man gjennom en kreativ prosess ser på hva man har og hva man kan skape ut av det. Personalets innsats og evne til å se muligheter vil være avgjørende for at dette realiseres i konkrete handlinger og tiltak. I personalgruppen bør det derfor brukes tid til å diskutere både hvilke muligheter som ligger i eksisterende areal, og av barnehagens inne areal i en pedagogisk meningsfull kontekst (Moser et.al 2008, gjengitt i Hagen et.al, 2010:315). Aktiviteter som krabbing, løping, hopping, klatring, bryting, dansing, lek med erteposer og ball, for å nevne noen, krever både plass og skaper lett støy. Derfor er det viktig å legge til rette for disse aktivitetene inne med rammer som gjør at alle barna kan delta ut fra sine forutsetninger (Kaarby et.al. 2010:167). I forskningsrapporten «Ute på Dagis», slår svenske forskere fast at barn som oppholder seg i et miljø med mye innslag av natur, har bedre konsentrasjonsevne, bedre motorikk, er mindre syke og har en mer utviklet lek enn barn som for det meste oppholder seg innendørs eller som har tilgang til natur på lekeplassen (Grahn et.al 1997, gjengitt i Hagen et.al, 2010:331).

3. METODE

I dette kapitlet skal jeg ta for meg den metoden som er brukt i undersøkelsen for å finne ut hvordan ansatte i barnehagen jobber med motorisk utvikling og forebygger motoriske problemer hos barn.

3.1 Halvstrukturert intervju og intervjuguide

Jeg har valgt å bruke halvstrukturert intervju som metode i oppgaven. Jeg så denne metoden som mest relevant i forhold til problemstillingen min.

Jeg hadde i forveien laget et spørreskjema til intervjuene. I intervjuguiden varierer jeg mellom åpne og lukkede spørsmål. Dette har jeg gjort for å forsikre meg om å få svar på det jeg var ute etter, men også for å forsikre meg om jeg hadde forstått informantene rett. I intervjuet av pedagogene hadde jeg lagt inn mange vide spørsmål, slik at de skulle få mulighet til å tolke spørsmålene på sin måte. Intervjuguiden har jeg lagt ved som vedlegg.

3.2 Kvalitativ metode

I kvalitativ metode fokuserer en på bestemte temaer. En viktig målsetting med kvalitative tilnærminger er å oppnå forståelse av sosiale fenomener, der det å kunne fortolke disse fenomenene får stor betydning. Blikket rettes mot menneskers hverdagshandlinger i sin naturlige kontekst (Thaagard 2013, gjengitt i Bergsland 2014:67).

Når jeg tar i bruk kvalitativ metode støtter jeg meg til Kvaales teori. Kvalitative metoder er ikke bare en slags ny, myk teknologi som kommer i tillegg til det eksisterende harde kvantitative metodearsenal i samfunnsvitenskapene. Det er heller slik at den kvalitative forskningen innebærer alternative oppfatninger om sosial kunnskap: om mening, virkelighet og hva som er sant innen samfunnsvitenskapelig forskning. Det grunnleggende materialet er ikke lenger objektive data som skal kvantifiseres, men meningsfulle relasjoner som skal tolkes (Kvale, 1997: 25). Det handler om at når jeg intervjuet, måtte også jeg vise åpenhet over nye og uventede spørsmål og/ eller svar. Det er ikke meningen at jeg skulle styre intervjupersonens svar, men heller være åpen for det meste.

3.3 Utvalg

Jeg valgte å intervju to pedagogiske ledere i to ulike barnehager. Begge informantene var kvinner. Barnehagene ligger i to ulike kommuner. Den ene barnehagen er en friluftst

barnehage, mens den andre er en tradisjonell barnehage. Videre i oppgaven har jeg valgt å kalle den tradisjonelle barnehagen for Barnehage 1 og friluftsbarnhagen for Barnehage 2. Informanten i Barnehage 1 hadde arbeidet i barnehagen siden 1992, mens informanten i Barnehage 2 ble ferdig utdannet og begynte å arbeide i barnehagen for to år siden. Videre i oppgaven kaller jeg informanten fra barnehage 1 for Anne og informanten fra barnehage 2 for Berit. Begge navnene er fiktive.

3.4 Deskriptive data

Jeg tok hensyn til at informant i den tradisjonelle barnehagen ikke ønsket lydopptak. Informanten fikk tilsendt spørsmålene i forveien for å forberede seg til intervjuet og når vi var ferdig med intervjuet fikk jeg notatene hun hadde skrevet. I friluftsbarnhagen ble det tatt lydopptak, opptaket transkriberte jeg og sorterte ut det som var mest relevant i forhold til problemstillingen. Ved endt undersøkelse blir lydopptaket slettet.

3.5 Hensyn til mine informanter

For å ta hensyn til mine informanter har jeg valgt å anonymisere både barnehagene og informantene. Jeg informerte pedagogene om at intervjuene var anonyme, og at jeg gjerne ville ha lydopptak av intervjuene for å fokusere mest mulig på informanten, og ikke på egne notater. Jeg måtte forholde meg til at barnehage 1 ikke ønsket lydopptak under intervjuet. I forkant sendte jeg e-post til de to pedagogene i forhold til «Orientering om bachelorarbeidet til barnehagen».

4. RESULTAT

I dette kapittelet skal jeg belyse mine funn fra de to ulike barnehagene jeg intervjuet.

4.1 Hva fortalte informanten om holdningene til de ansatte?

Omsorg og trygghet er viktig for at barna skal trives og ha det godt i barnehagen for at de skal få stimulert den motoriske utviklingen (Anne, intervju: april, 2015).

Barnehage 1 jobber med det å kunne vise omsorg, være hjelpsom, dele med hverandre og gi hverandre anerkjennelse i hverdagen. Anne forteller at de la til rette for at barna skulle få

utfordret seg i omgivelsene ved barnehagen, og at de var «støttende stillaser» for barna ved å motivere og hjelpe.

Berit fra Barnehage 2 sier: *De aller fleste ansatte er aktive hele tiden sammen med barna i ute og inne-aktiviteter, noe som kan være med på å hindre at barn får motoriske problemer* (Pedagogisk leder, intervju: april, 2015).

Det ser ut som om de ansatte i Barnehage 2 er bevisst på og ser viktigheten av å bevege seg og å holde seg fysisk aktiv. Det virket som om denne barnehagen hadde et stort fokus på å legge til rette for fysisk aktivitet. Personalet tok i bruk uteområdet hver dag. I følge teorien vist til i teorikapittelet har barnas familiebakgrunn også innvirkning på barnas motoriske utvikling. I og med at dette er en friluftsbarnehage, og at foreldrene bevisst har valg å ha ungene sine her, kan en tenke at det er foreldrene som er opptatt av å stimulere ungene til fysisk aktivitet. Samtidig kan en kanskje tenke det samme om de ansatte. Den som ønsker å arbeide i en friluftsbarnehage er antakelig glad i å være ute og glad i uteaktiviteter. Berit kommer inn på akkurat dette senere i intervjuet. Hun sier:

- *En god rollemodell som interesserer seg for uteliv og utfordrer barna i ulendt terreng hele året, har mye å si for å stimulere barns engasjement, utforskertrang og nysgjerrighet.* (Pedagogisk leder, intervju: april, 2015).

Her ser vi en pedagogisk leder som er bevisst de ansattes muligheter som rollemodeller for ungene. Hun sier at de ansatte som er interessert i friluftsliv greier å utfordre barna både når det gjelder nysgjerrighet, engasjement og utforskertrang. Hun sier at de utfordrer barna i ulikt terreng. Dette vil ha stor betydning for barnas motoriske utvikling.

4.2 Hva fortalte informantene om det fysiske miljøet i barnehagen?

Omgivelsene rundt vår barnehage har mye å tilby av variert terreng. Når vi er i nærmiljøet kan vi f. eks dra på tur i skogen, drive med frilek eller styrt lek av de voksne, være i fjæra med bømte og spade, gå på skogstier hvor barna får øvd seg på ulendt terreng, klatre i trær (Anne, intervju: april, 2015). Barnehage 1 har et fritt område rundt barnehagen hvor barna kan springe og utfolde seg. I tillegg er de på tur en dag i uken. Da får barna prøvd seg i mer ulend/variert terreng. Inne arealet har imidlertid liten plass til å utfolde seg på. Barnehagen har tilgang til en gymsal like ved barnehagen, men den blir sjelden brukt. Anne sier at barnehagen har et godt leke- og læringsmiljø hvor de legger vekt på trygghet og trivsel for alle.

Barnehage 2 har et inngjerdet område med mye plass til fysisk aktivitet. I tillegg består området i nærheten av barnehagen av skog og mye ulendt terreng som de benytter seg av. De har gode turmuligheter. I sommerhalvåret arrangerer barnehagen sykkelkurs og de er ofte på sykkelturer. Om vinteren bruker de mesteparten av tiden sin på ski. *Innenfor barnehagens område har vi klatrestativ, vi har hengt opp dekk de kan klatre på, og en båt, som de har snekret sammen med de voksne. Sklien er lagt opp til at det skal være vanskelig å komme seg opp, med mye hull og ulendt terreng* (Pedagogisk leder, intervju: april, 2015). I inne arealet har de et aktivitetsrom med klatrestativ, sklier, matter, balansebenker og mulighet for bevegelse med dans og musikk. Berit formidler at de ønsker å gi barna den friheten til å leke og utforske mye selv og bruke sin fantasi sammen med andre barn, og sier også at barnehagen vektlegger opplevelsene barna i barnehagen får av å være i friluft og i naturen. I denne barnehagen er de ut på tur fire ganger i uken og har en dag inne.

4.3 Hva fortalte informantene om tiltak for barn med motoriske problemer?

Anne som har arbeidet i barnehagen i over 20 år, har sett lite til barn med motoriske problemer i Barnehage 1. Imidlertid formidler hun at hun har opplevd noen barn mellom 1-3 år som har hatt problemer med å lære å gå. Disse barna gikk ofte på tå og " snublet" ofte i ting, litt klumsete som ofte er kalt " fumlere". Hvis de ansatte er usikker på barns motoriske utvikling, tar de kontakt med foreldrene som igjen kontakter helsestasjonen for en sjekk. Barnehagen har tatt inn fysioterapeut, og i noen tilfeller er det tatt i bruk en treningsbenk som er tilpasset barnet for å hjelpe det til for eksempel å krype eller gå. I slike tilfeller er det også en spesialpedagog tilstede, men det kommer alt an på hvor alvorlig det er, forteller Anne. I denne barnehagen bruker de observasjoner for å følge opp barns motoriske utvikling og for å se om de utviklet seg i tråd med alderen. Anne fortalte at hun ikke føler at de ansatte har nok kompetanse til å utføre slike ting alene.

Berit fra barnehage 2 sier: *Med motorisk utvikling og motoriske problemer er det ikke noe vi overser, men følger opp hele veien og kontakter det som må til for barnets beste»* (Pedagogisk leder, intervju: april, 2015). *Når fysioterapeuten var i barnehagen, var vi tilstede og var med på veiledningene og observerte hvordan de arbeidet med barnet for å utvikle motorikken. Dette er noe som vi må følge opp videre når fysioterapeuten ikke er tilstede ved å ha ulike øvelser og trene på ting helt til barnet mestrer det. Å gi positive tilbakemeldinger og støtte i denne prosessen er viktig for at barnet faktisk skal mestre oppgaven og bli sterkere til neste*

utfordring (Pedagogisk leder, intervju: april, 2015). Berit har jobbet med et barn som er tre år, men her er det også få barn som har problemer med motorikken. Hun nevner at de har opplevd at barn er «stiv i kroppen» og disse ble fulgt opp av gode fagpersoner. De ansatte observerer barnas motoriske utvikling, og dersom de oppdager barn med motoriske problemer/motorisk utsikkerhet, kontakter de foreldrene for samtale og videre oppfølging.

4.4 Oppsummering av mine funn

I de to intervjuene kom det frem at begge barnehagene hadde et tett samarbeid med foreldrene ved tiltak om motoriske problemer hos barn, og deretter tok de kontakt med fysioterapeut og fastlege for å følge opp. Noe ulikheter på tidsbruken i uteområdene i de to barnehagene, men begge barnehagene hadde god plass til å utfolde seg på og hadde tilgang til områder der barna kunne finne utfordringer i nærheten. Begge informantene hadde samme syn på at barna skulle få mest mulig utbytte ved å få utfordret seg på ulike områder, og være gode, trygge omsorgspersoner, som støtter barnet når man ser de trenger hjelp.

5. DISKUSJON

«Hvordan arbeider barnehageansatte for å fremme barns motoriske utvikling og slik forebygge motoriske problem?»

Hensikten med undersøkelsen var å finne ut hvordan ansatte i barnehagen tilrettelegger for at barn skal utvikle motorikken, og se hvordan de kan forebygge og hjelpe barn som er motorisk usikre. I det kommende kapittelet vil jeg drøfte resultatene fra intervjuene opp mot teori. Jeg velger å forholde meg til de punktene jeg har i resultatkapittelet: 1) *Holdningene til de ansatte* 2) *Det fysiske miljøet* 3) *Tiltak for barn med motoriske problemer*

5.1 Holdningene til de ansatte

Barnehage 1 snakket om at det er viktig å være fysisk aktiv med barna både ute og inne. Da mener jeg at de må prøve å gjøre noe med det, ikke bare snakke om det. For å få barn engasjert og motivert, kan man ikke bare si at barna må bevege seg, så utfører barna fysiske oppgaver, men man må være med og uttrykke at dette er noe som interesserer og virkelig engasjerer i hverdagen i samspill med barna. Det er da man får barnas oppmerksomhet og motivasjon til å utføre fysisk aktivitet. I følge Hagen et.al (2010) sier de noe om at personalet

skal være tilstede i barnehagen med kroppen sin. Det er viktig at de voksne er bevisst på at de er modeller på hvordan kroppsligheten kan uttrykkes og undertrykkes. Mens barnehage 2 sier om at personalet skal være tilstede med kroppen, dersom man ikke klarer å kommunisere at fysisk aktivitet ikke er noe viktig så klarer man heller ikke å skape noe engasjement til barna. Dette er helt i tråd med det Thomas Moser sier. I (Meld. St. 24, 2012-2013) står det at lærerprofesjonens oppgaver handler om at barna opplever en mestringsfull hverdag, ved å berike, bekrefte, se og snakke med alle barna. I tillegg til at personalet skal være aktive sammen med barna snakket begge informantene mye om det å vise omsorg for barna i barnehagen og hvor viktig det er. På den ene side er omsorg og trygghet det barna skal få fra de voksne og på den andre side vil de kunne utvikle sin motoriske utvikling bedre ved nære, trygge og gode omsorgspersoner som tilbringer tid sammen med de, er støttende i utviklingen og tilrettelegger for utfordrende rom slik at barna mestrer sine omgivelser. Her tenker jeg at det er viktig at man må lære seg å kjenne og se barnets behov, ved at den voksne skaper trygghet. Hvis barnet ikke får den tryggheten som trengs, er det ikke sikkert at barnet utvikler seg i tråd med alderen. Vi kan ikke forvente at et barn som kommer i barnehagen skal mestre alle motoriske utfordringene alene. Alle barna trenger litt hjelp, litt støtte, motivasjon og oppgaver som er tilpasset alder og modning. Grindberg et.al (1999) hevder at den didaktiske begrepsstrukturen, det støttende stillaset, handler om at den voksne gir barnet en situasjonsbestemt støtte og som vil variere med oppmuntring og veiledning, til å tilslutt klare å utvikle seg på egen hånd.

Anne sa at de ansatte fort kunne gå til en huske for å gi fart til barna, eller sitte ved sandkassen når barna oppholdt seg der. I rammeplanen (2011) finner en at personalet skal være gode rollemodeller og at de har et ansvar for å etterleve verdigrunnlag i praksis. Jeg mener at dersom barna er bare, eller mest på husken eller sitter i sandkassen så får de ikke utfordret seg nok på det grovmotoriske. Det er viktig som ansatt i barnehagen også å gi utfordringer. Dette kan være utfordringer i ulendt terreng eller det kan handle om å få barna i bevegelsesleker. Den ansatte må være i fysisk aktivitet og ha en fysisk god form for å skape engasjement og motivasjon blant barna. Det er ikke nok å bare oppholde seg i nærheten av barna.

Berit snakket om at de aller fleste ansatte er aktive hele tiden sammen med barna for å forebygge at barn får motoriske problemer, eller blir motorisk usikre. At dette er viktig blir understøttet av forskning som viser at 5-10% av skolebarn i alderen 5-12 år har motoriske problemer (Haga & Sigmundsson, 2004:12). Videre nevner Berit at en god rollemodell som

interesserer seg for uteliv og utfordrer barna i ulendt terreng hele året har mye å si, for å stimulere barns engasjement, utforskertrang og nysgjerrighet. Her sier jeg meg enig i det informant i Barnehage 2 nevner. Dersom de ansatte legger til rette for fysiske utfordringer både inne og ute, da tenker jeg at sjansen er mindre for at barn blir motorisk usikre, fordi at de får stimulert bevegelsene sine på ulike områder i ulikt terreng.

5.2 Det fysiske miljøet

Det kom frem under begge intervjuene, et fokus på å legge til rette for et godt fysisk miljø i uteområdet. Begge informantene fortalte at barnehagen har mye å tilby både innenfor og utenfor barnehagens uteområdet, som lek i skog, ulendt terreng og at de får mye utfordringer og samtidig får skapt en trygghet for barna. Her har barnehagene et ansvar da alle barnehager skal ha nok utstyr til lek, arealer for varierte aktiviteter som fremmer glede, bevegelsesutvikling og mestring. Dette finner vi igjen hos Hagen et.al (2010). Her handler det om at man som ansatt i barnehagen må kunne se viktigheten og betydningen av å ha et fleksibelt uterom, for at barna skal få tilgang og mulighet til å bevege seg aktivt i aktiviteter og andre leker. Hvis en ansatt i barnehagen er engasjert og selv mye fysisk aktiv, kan dette være med på å påvirke barna til å utfolde sin motoriske utvikling ved at de er med på aktiviteter i utearealet. Her er det snakk om at ansatte må aktivisere barna i variert terreng og andre utfordringer, noe som vil gi barna mestringsfølelse og bli sterkere til neste utfordring. Utearealet har mye å si for hvor mye fysisk aktiv barnet kan være, hvor mye variasjon hvert enkelt barn får og om arealet er utformet slik at alle barn i alle aldre kan bruke det. I mine data finner jeg at begge barnehagene har jobbet godt for å få til et slikt uteareal for barna. Derfor føler jeg at barnehagene har nådd kravene om å ha et godt tilrettelagt uteareal og at uteområdet i barnehagene er variert for å fremme barns motoriske utvikling. Men når det kommer til benyttelse av inne arealet i Barnehage 1, utfordret dette ikke barna til motorisk aktivitet. Det som ble nevnt var at de fikk låne en gymsal av og til. Informanten mente at de ikke hadde plass til å ha et aktivitetsrom i barnehagen. Kanskje burde de ansatte her løfte blikket, lete etter muligheter og ikke bare se etter begrensninger? Hagen et.al (2010:315) hevder at personalets innsats og evne til å se muligheter vil være avgjørende for at dette realiseres i konkrete handlinger og tiltak. Her mener jeg at Anne heller burde se mulighetene for å lage et aktivitetsrom, istedenfor å se begrensningene. Med litt vilje og mot kan man alltid lage plass til det meste. I barnehage 2 hadde de et tilrettelagt aktivitetsrom med

mulighet for bevegelse. Kaarby et.al (2010) hevder at ulike aktiviteter krever plass og skaper støy. De ansatte legger til rette for at alle barn kan få delta ut fra sine forutsetninger. Dette mener jeg at barnehagen 2 har klart godt, de hadde lagt godt til rette for arealet på rommet, stor plass, mange ulike utfordringer, leker og de la til rette for at alle barna skulle få bruke aktivitetsrommet. Berit nevnte at det ble mest brukt på vinteren, dersom det var for kaldt ute eller hvis de minste barna i barnehagen ikke kunne være ute, så hadde de en mulighet til å ha aktivitet inne på aktivitetsrommet. I Barnehage 1 hadde de en dag i uken hvor de var på tur, mens Barnehage 2 hadde fire tur-dager i uken. I Hagen et.al (2010) hevder de at svenske forskere slår fast at barn som er mye ute i naturen har bedre konsentrasjon, er mindre syke, har bedre motorikk og har utviklet lek mer enn barn som tilbringer mer tid innendørs eller som ikke har tilgang til natur på lekeplassen. Jeg mener at barn som er på tur fire dager i uken, har en svært god mulighet til å fremme og bedre motoriske utvikling. Det er viktig at Anne oppfordrer ansatte til å være mer ute i skogen sammen med barna, for å hindre at barna får vansker med konsentrasjon, at de blir syke og at de blir motorisk usikre på seg selv. Det er også vesentlig at de ansatte har kompetanse og kunnskap om motorisk utvikling. Den kunnskapen må anvendes kritisk og reflektert. En må se og tilpasse aktivitetene for hvert barn, for å se hvilket behov barnet trenger. Dersom de ansatte er observante og ser at barnet trenger hjelp, er det viktig å ta i bruk kunnskapen. Da vil en ha mulighet for å legge til rette for at akkurat dette barnet kan få ekstra motorisk stimulering. Dette er noe jeg skal se nærmere på i det siste punktet i diskusjonen.

5.3 Tiltak for barn med motoriske problemer

Det er mye som kan tyde på at barn har problemer eller er motorisk usikre på seg selv. I følge Hagen et.al (2010) er barnehagen en viktig arena som skal legge til rette for bevegelses- og mestringserfaringer og være i fysisk aktivitet i hverdagen. Og det skal inneholde utfordringer og stimulering som er tilpasset barnets alder, behov og interesser. Da kan man spørre seg selv om de ansatte i barnehagen har nok kunnskap og kompetanse om barn som har motoriske problemer eller er motorisk usikre i ulike bevegelsesaktiviteter? I barnehageloven, rammeplanen og andre regelverk står det at barnehagen skal være i endring og utvikling og at det stadig skal være utvikling av barnehagepersonalets kompetanse. På den ene siden er det en selvfølge at ansatte skal observere og reflektere barns atferd og utvikling i barnehagen. Og på den andre siden er det viktig at de kontakter fagpersoner som fysioterapeut, lege,

ergoterapeut, som har lang erfaring og utdannelse innenfor dette fagområdet, dette for å hjelpe barna så tidlig som mulig. I intervjuene kan man se at begge informantene er flittig på å observere barns motoriske utvikling men at de kanskje ikke har nok kunnskap. Denne kunnskapen er viktig, synes jeg. Kanskje bør mer av denne kunnskapen inn i utdanningen til førskolelærere slik at de er i stand til å tilrettelegge for den viktige motoriske utviklingen hos barna, og at de også blir i stand til å kontakte de riktige fagpersoner når det trenges. Hvis barnehagen kontakter nødvendige fagpersoner ved motorisk usikkerhet hos et barn, jo større er muligheten for å hjelpe barnet før problemene utvikler seg videre. Dersom barna kommer i kontakt med fagpersoner så fort barnehagen finner ut at barnet er motorisk usikker, tror jeg det er større sjanse for at barnet mestrer ulike utfordringer fortere. I forhold til trekanten constraints hevder Hagen et.al (2010) at individ, oppgave og miljø er påvirket av hverandre. Og for et barn med DCD kan det bli mye inntrykk og utfordringer som er nevnt tidligere, og de kan ha vanskeligheter med kroppsholdningen eller stillingen som også kan være en utfordring for de voksne, og det er her fagpersonene må komme inn og hjelpe både personalet og barnet til videreutvikling.

Både Anne og Berit snakket om at fysioterapeuten kom til barnehagen og at de var tilstede for å observere hvordan de jobbet for å bedre barns motorikk, som Berit nevnte, *vi følger opp hele veien*. Når fysioterapeuten ikke er i barnehagen er det viktig at de ansatte følger opp det de observerte med at de er fysisk aktiv sammen med barna, repeterer og motiverer. I følge Hagen et.al (2010) så handler det om at barn må få være mye i bevegelse, og ha varierende aktiviteter og miljø, som barnet må få jobbe med over tid. Det kan være vanskelig å påpeke hva som er årsaken til at barn er motorisk usikre eller har forsinkelser, derfor er det viktig med fysisk aktivitet som kan resultere i at barn utvikler sin motorikk. Dette gir også variert sansestimulering og øker nevrofysiologisk aktivitet. Videre nevner informanten i barnehage 2 at de må trene og øve på ulike utfordringer helt til barnet selv mestrer det, og gi positiv tilbakemelding og støtte i prosessen dersom barnet skal mestre oppgaven og bli sterkere til neste. Pedersen og Sigmundsson (2000:81) hevder at man må gjøre oppgaven så enkelt at barnet kan klare den, men samtidig så vanskelig at den blir utfordrende. Ved gradvis å gjøre oppgaven vanskeligere, og samtidig passe på at barnet hele tiden mestrer den, kan barnet presse grensene for hva han/hun vil klare. Så ut i fra tiltak og forebygging av barn med motoriske problemer eller barn som er motorisk usikre, er det viktigste å se at barna trenger hjelp, så tidlig som mulig, tilkalle hjelp, og deretter legge til rette for ulike

bevegelsesaktiviteter som de ansatte må være med på ved å støtte, motivere, inspirere og engasjere barna, slik at de får en mestningsfølelse av å lykkes.

5.4 Valg av metode – diskusjon

I og med at jeg hadde lite erfaring og lite generell kunnskap om barn med motoriske problemer/ motorisk usikre, så synes jeg det var svært interessant å se og høre hva informantene i de to ulike barnehagene hadde å si om det, og det har også vært lærerikt å lese om barns motoriske utvikling generelt. Jeg har fått studere to svært ulike barnehager. Disse to barnehagene var ikke innenfor samme kommune, den ene barnehagen er en friluftsbarnehage, mens den andre er en tradisjonell barnehage. Gjennom at jeg har brukt kvalitativ metode så har jeg fått belyst spørsmålene, og jeg er blitt en erfaring rikere ved å observere og reflektere over det jeg så i barnehagen og det informantene snakket om. Svakheter med metoden jeg har valgt er kanskje at det er for få intervju, det kunne vært fire barnehager for å få flere synspunkter og kanskje større bredde i svarene. Det var ikke fastsatte spørsmål, men jeg kunne endre og komme med nye spørsmål, slik at det gjorde det enda mer relevant for min problemstilling. Jeg skrev problemstillingen og spørsmålene ganske tidlig i semestret, og problemstillingen er noe jeg har endret på utallige ~~mange~~ ganger siden starten. Før jeg begynte med intervjuene hadde jeg satt meg en tanke om at friluftsbarnehagen kanskje hadde færre barn med motoriske problemer eller som var motorisk usikre i og med at de er ute på tur hver dag, året rundt. Men i forhold til det begge informantene fortalte, fant jeg ingen slik forskjell i de to barnehagene. Det var det få problemer og usikkerhet i de to barnehagene, noe jeg ble positivt overrasket over. Med mine funn er det vanskelig å gi en fasit på hvordan man skal jobbe for å forebygge og videreutvikle barns motorikk, men det var heller ikke målet med undersøkelsen. Det jeg har sett og lært både gjennom teorien jeg har tilegnet meg og gjennom intervjuene er at viktigheten av å gi barna motoriske utfordringer, og når en gir slike utfordringer må barna med sine ulike forutsetninger alltid stå i sentrum. Alle barn er ulike i sin utvikling, og dette særskilte barnet med sine ulike forutsetninger må alltid stå i sentrum for de aktiviteter vi gjør.

6. KONKLUSJON/AVSLUTNING

«Hvordan kan ansatte i barnehagen tilrettelegge for å fremme barns motoriske utvikling og slik forebygge motoriske problem?»

I utgangspunkt i problemstillingen så viser mine undersøkelser at den voksnes aktivitet og holdninger og det fysiske miljøet er viktig for at barnet skal få en god motorisk utvikling. I undersøkelsen kommer det også fram at trygghet og omsorg må til i barnehagen for at barnet skal klare å utvikle seg. I tilfeller hvor barn er motorisk usikre er det ekstra viktig å skape trygghet og gi den motivasjonen barnet trenger. Det kommer også frem at barnehagene hadde sett lite av barn med motoriske problemer, men når det ble observert at barn hadde det, tok de dette veldig seriøst og hadde et godt samarbeid mellom foreldrene og andre fagpersoner. Det er en stor fordel at personalet i barnehagen har kompetanse og kunnskap på dette området som igjen blir til fordel for barna. Ta med barna på tur i skogen med ulendt terreng, utfør ulike økter, sørg for variasjon i både aktiviteter og områder, gi utfordrende oppgaver som ikke er for enkle eller for vanskelige, men på et nivå der barnet utfordres, men allikevel mestrer oppgaven/utfordringen det får. Barna må få gode og konstruktive tilbakemeldinger fra de voksne når de har klart en oppgave, for å få denne mestringsfølelsen, følelsen av å lykkes i noe er svært viktig for alle barn. Dette kan gi positiv innvirkning på barnet og gjøre det bedre rustet til å håndtere andre utfordringer senere i livet.

6.1 Oppsummering

Jeg har i denne undersøkelsen lagt frem teori om barns motoriske utvikling, det fysiske miljøet, holdningen til de ansatte i barnehagen og barn som er motorisk usikre eller har motoriske problemer. Å undersøke disse temaene har vært svært interessant. Undersøkelsen har gitt meg innblikk i hvordan en pedagogisk leder jobber med barns motoriske utvikling både inne og ute. Jeg har også fått et innblikk i og hvordan man skal hjelpe barn som har motoriske problemer eller som er motorisk usikre. Selv tror jeg at personalet i barnehager trenger mer kunnskap og kompetanse om akkurat dette temaet, slik at de kan føle seg trygge både når de skal observere og legge til rette for barna.

Jeg har konkludert med at det må først legges til rette for at barn i barnehagen trives og er trygge på de voksne i barnehagen, før de klarer og utvikle sin motorikk. Og i diskusjonskapitlet kan man se at ansatte i barnehagen legger godt til rette for omsorg og trygghet i barnehagen. Dette vil øke kvaliteten til barnehagen, og kan, føre til at de ansatte i barnehagen tilrettelegger for et miljø som stimulerer motorisk utvikling. Kunnskap og innblikk i problematikken kan også gjøre at barn med eventuelle motoriske utfordringer tidlig kan oppdages og gis ekstra støtte og hjelp.

7. LITTERATURLISTE

Barnehageloven (2005). (2013, 1.august). *Lov om barnehager (barnehageloven)*. Hentet 18.mai 2015 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehageloven>

Bergsland, D.M & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Glaser, V. Moen, K. H., Mørreaunet, S. Søbstad F. (2011). *Barnehagens grunnsteiner: formålet med barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget

Grindberg, T & Jagtøien, L.G. (1999). *Barn i bevegelse*. Trondheim: Tano Aschehoug

Haga, M., red. & Sigmundsson, H., red. (2004). *Motorikk og samfunn. En samfunnsvitenskapelig tilnærming til motorisk atferd*. Oslo: Selbu forlag

Hagen, L.T., Moser, T. & Sandseter, E. (2010). *Barnas barnehage 3. Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal akademisk

Holte, A. Wilhelmsen, U.B. (2010). *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen – barnehagen som arena for folkehelsearbeid*. Oslo: Universitetsforlaget

Kaarby, K. Osnes, K & Skaug, N.H. (2010). *Kropp, bevegelse og helse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget

Kvaale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Ad Notam Gyldendal

Kunnskapsdepartementet (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Meld. St. 24. (2012-2013, 10). *Enkeltbarnet i fellesskapet – samarbeid til barnets beste*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/meld-st-24-20122013/id720200/?docId=STM201220130024000DDDEPIS&q=&navchap=1&ch=11>

Meld. St. 24. (2012-2013, 10.1.1). *Barnehagemiljøet – et godt fysisk og psykososialt miljø. Status og utfordringer*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/meld-st-24-20122013/id720200/?docId=STM201220130024000DDDEPIS&q=&navchap=1&ch=11>

Meld. St. 18. (2010-2011). (2011). *Læring og fellesskap*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/meld-st-18-20102011/id639487/?docId=STM201020110018000DDDEPIS&ch=1&q=>

Pedersen, A.V. & Sigmundsson, H. (2005). *Motorisk utvikling. Nyere perspektiver i barns motorikk*. Oslo: Selbu forlag

Statistisk Sentralbyrå (2012) *Kvalitet i barnehagen. Gode nok barnehager for alle?* Hentet: 06.05.15 fra <http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/gode-nok-barnehager-for-alle>

Bildekilder:

Forsidebilde: Privat

Figur 1: Trekanten constraints

Hagen et.al 2010

8. VEDLEGG

8.1. Intervjuguide:

1. Hvor lenge har du jobbet i barnehagen?
2. Hva tenker du når jeg sier motorisk utvikling?
3. Hvilke holdninger synes du personalet har til fysisk aktivitet og motorisk utvikling?
4. Hva er det dere gjør av fysisk aktivitet? Inne/ute
5. Hvor ofte er dere i nærmiljøet og hva gjør dere?
6. Legger dere til rette for at barn får utfordret seg motorisk, hvordan?
7. Synes du motorisk utvikling er viktig i barnehagen?
8. Opplever dere ofte barn med motoriske problemer?
9. Hvilke tiltak settes i gang ved mistanke om motoriske problem eller lignende?